

Catalog numismatic. — Moneda metalică — 1867—1994 România Numismatic Catalogue — Metal Coin, editat de S.C. Zimbrul Carpatin SRL, București 1995, 186 p., fără preț.

Semnalăm apariția unei interesante, necesare, așteptate și utile lucrări numismatice, cu atât mai mult cu cât ea este rodul unei inițiative particulare. SC Zimbrul Carpatin SRL este o societate privată de numismatică și filatelie înființată în 1990 la București. Sfera sa de activitate se referă la achiziționarea, evaluarea, expertizarea și comercializarea pieselor numismatice și filatelice. Societatea a participat în nume propriu la peste 20 de expoziții internaționale în Germania, Polonia și Israel. În prezent pregătește editarea unui *Catalog de bancnote românești*, lucrare pe care o așteptăm cu interes.

Lucrarea care face obiectul prezentei recenzii este o lucrare bilingvă (româno-engleză) care a beneficiat de girul Domnului Aurică Smaranda, secretarul general al Societății Numismatice Române, în calitate de consultant de specialitate. Cu vântul de deschidere aparține Domnului Mircea Gh. Manole, directorul SC Zimbrul Carpatin SRL.

Catalogul este aproape compiet, prezentând monedele metalice cunoscute că au circulat în țara noastră din 1867 (prima emisiune monetară) până în 1994. Lucrarea este concepută pe criteriul cronologic, pe ani, după valoarea nominală, în ordine crescândă având toate datele tehnice (diametru, greutate și titlu pentru monedele din metal prețios), tipul de margine, monetăria, gravorul, tirajul, descriere amănunțită Av/Rv. Ceea ce apreciem în mod deosebit este faptul că pentru prima dată într-un catalog numismatic românesc se face o evaluare a monedelor pe baza gradului de circulare și a stării de conservare: extrafine, f. fine, fine, necirculate. Prin raportarea valorii la dolarul american lucrarea câștigă în longevitate și prezintă seriozitate menținând valoarea pieselor la nivelul 'or real, scutind-o de fluctuațiile inflaționiste la care este supusă în prezent moneda națională.

Lucrarea cuprinde trei părți: I. monedele de argint și metal comun din perioada 1867—1994, pe epoci distincte: Carol I Domn (10/22.V.1833 — 14/26.III.1881); Regele Carol I (14.III.1881 — 27.IX.1914); Regele Ferdinand I (27.IX.1914 — 20.VII.1927); Regele Mihai I. Regența (20.VII.1927 — 8.VI.1930); Regele Carol II (8.VI.1930 — 6.IX.1940); Regele Mihai I (6.IX.1940 — 30.XII.1947); Republica Populară Română (30.XII.1947 — 21.VIII.1965); Republica Socialistă România (21.VIII.1965 — 22.XII.1989); România (de la 22.XII.1989); II. monedele de aur ale României care au circulat în aceeași perioadă sunt publicate în același mod ca și cele de argint și metal comun. Această a doua parte a lucrării este mult mai interesantă decât prima datorită faptului că pentru mulți numismați, și în special pentru cei tineri, prezentarea acestor monede este o premieră. Afirmația este susținută de faptul că aceste monede au avut o circulație restrânsă chiar și în epocă, la fel între numismați, cu atât mai mult cu cât deținerea sau încercarea de valorificare a unei asemenea piese în ultimii 40 de ani constituia un delict grav, sever sancționat de legile statului comunist. Personal, nu am avut niciodată prilejul să văd în realitate o astfel de monedă, fiindu-mi cunoscute doar din diverse publicații, cu excepția medaliei-monetiforme „Ardealul-Nostru”. În colecția numismatică a Muzeului nostru nu se găsește nici o monedă românească din aur.

Surpriza la acest capitol au constituit-o emisiunile monetare de 500 (1982) și 500 și 1000 (1983) lei aur bătute de RSR cu ocazia sărbătoririi a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent (1980). Sunt singurele emisiuni de aur cunoscute după 1945. Monedele de 500 lei (1982) au D = 25 mm; G = 7,2 gr. aur 900‰ și au fost bătute la mmoetăria Franklin, Pennsylvania, SUA, într-un tiraj de 7.500 bucăți. În 1983 au fost emise 8.000 monede de 500 lei similare cu

emisiunea 1982, iar cele de 1000 lei au $D = 28$ mm, $G = 14,4$ gr. 900‰, aceeași monetărie, tiraj 8.000. Sunt evaluate între 175 și 700 de dolari bucata.

A treia parte (și ultima) a lucrării prezintă: monedăriile, emblemele monedărilor pe monede, numele monedărilor, inițialele monedărilor, siglele, numele gravurilor, inițiale și embleme de gravori, muchia monedelor, inscripții pe muchia monedelor, semne despărțitoare pe muchie, semne pe fețele monedelor, poziția Av/Rv (deci axa monedei), falsuri de monede moderne românești, un tabel sintetic al emisiunilor monetare pe perioadele istorice parcurse de România din 1867 până în 1991, demonetizări, erori, monede demonetizate, erori, dimensiunile standardizate ale monedelor.

Observația pe care dorim să o facem aici este în legătură cu medalia-monetiformă „Ardealul nostru” (Mihai I, 1944, $D = 21$ mm, $G = 6,55$ gr. aur 900‰). Nu discutăm aici dacă este vorba de o monedă sau de o medalie (discuția ar fi prea amplă și o vom face cu altă ocazie), ci despre reversul piesei, mai precis despre gravor. Fiind interesată în studierea acestei piese în vederea includerii sale în *Catalogul medaliilor românești din Cabinetul Numismatic al MNIT* (lucrare în curs de elaborare), am discutat cu Domnul Constantin Dumitrescu, gravor la Monetăria Statului București, elevul lui Haralamb Ionescu. Din discuțiile avute cu domnia sa, a reieșit faptul că reversul piesei a fost *desenat* de Ioana Bassarab Starostescu și Ștefan Iordache, pe când gravura a fost executată de H. Ionescu. La monetărie există placa originală a reversului (din păcate placa pentru avers s-a pierdut sau a fost distrusă) după care a fost făcută piesa. În sprijinul ideii că Ioana Bassarab Starostescu doar a desenat modelul reversului vine și faptul că ea este cunoscută în primul rând ca o talentată desenatoare de emisiuni filatelice. Lucrurile ar putea fi lămurite dacă ar exista posibilitatea cercetării arhivelor Monetăriei Statului unde ar trebui să existe date mai concrete privind elaborarea pieselor monetare.

Remarcăm în mod deosebit ținuta grafică a acestei lucrări editate în întregime pe hârtie cretată, ceea ce a permis includerea ilustrației în text. În acest fel, cititorul are posibilitatea de a vedea piesa concomitent cu aflarea datelor cuprinse în text. Alăturarea traducerii în limba engleză constituie, fără îndoială, o altă calitate a acestui catalog, facilitând munca numismaților străini și contribuind la o mai bună cunoaștere a sistemului monetar al LEU-lui în lume. Deși ilustrația este alb-negru, calitatea pozelor este ireproșabilă.

Dar mai găsim în această carte un lucru deosebit pentru actualele apariții editoriale: în paginile sale sunt inserate reclame ale firmei SC Zimbrul Carpatin SRL, precum și ale altor firme. Deși ideea nu este originală, fiind folosită în aparițiile editoriale din perioada interbelică și chiar mai înainte, preluarea ei constituie, într-un anume sens, o premieră în România perioadei de tranziție.

Cu toate că impresia generală făcută de această lucrare este foarte bună, ne permitem să facem câteva observații pe care le considerăm utile. În primul rând, considerăm că ar fi fost utilă o introducere mai amplă unde să fie prezentată pe scurt firma SC Zimbrul Carpatin SRL (sfera de preocupare, participările la manifestările internaționale, modul de achiziționare a pieselor numismatice și filatelice — sistem conșignație sau plată pe loc —, prezentarea altor produse pe care le comercializează: casete numismatice, clasoare etc.). Datele prezentate de noi la începutul recenziei au fost obținute telefonic de la Dl. Mircea Manole. O astfel de prezentare a firmei ar fi servit un dublu scop: cunoașterea ei de către colecționari și realizarea unei publicități mai largi, mai ales acum, când piesa numismatică sau filatelică a devenit o marfă ca oricare alta, eliberată de îngrădirile impuse de fosta legislație comunistă (cel puțin parțial). Există mulți colecționari și alți deținători de piese numismatice, doritori să vândă (sau să cumpere) și care nu știu unde să se adreseze.

În al doilea rând, pentru respectarea rigorii științifice, credem că cel puțin numismații specialiști ar fi fost interesați dacă autorii au publicat piese din una sau mai multe colecții (chiar fără numele proprietarului) sau au recurs la sursele bibliografice preexistente. Nu putem decât presupune că autorii au avut fiecare piesă în mână, altfel realizarea ilustrației ar fi fost aproape imposibilă. Legat de aceasta, credem că ar fi trebuit ca la sfârșitul lucrării să existe o scurtă

listă bibliografică folosită de autori. De asemenea, pentru exactitate, ar fi trebuit respectată o regulă nescrisă a numismaticii: pentru piesele de metal prețios greutatea este dată cu două sau trei zecimale (în special pentru aur).

În concluzie putem spune că acest *Catalog numismatic*, apărut în condiții grafice excelente, este o carte utilă pentru numismați, specialiști și amatori, o carte așteptată de mult și care vine să întregască și să îmbogățească bibliografia numismatică românească. Salutăm inițiativa acestei apariții editoriale și sperăm ca exemplul societății SC Zimbrul Carpatin SRL să constituie doar un început în realizarea unor lucrări numismatice de referință.

LIVIA CĂLIAN